

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN DİL ÖĞRENME STRATEJİLERİ İLE İNGİLİZCE DERSİNDEKİ AKADEMİK BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

CORRELATION BETWEEN LANGUAGE LEARNING STRATEGIES AND ACADEMIC SUCCESS IN ENGLISH COURSE OF HIGH SCHOOL STUDENTS

Gökhan BAŞ¹

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, lise öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. Bu nedenle bu araştırma “ilişkisel tarama modeli”nde bir araştırma olup, betimsel bir çalışmadır. Yapılan çalışmada Pearson momentler çarpımı korelasyon analizin sonucunda lise öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Ayrıca, yapılan tek yönlü çoklu regresyon analizi sonucunda ise dil öğrenme stratejilerinin, öğrencilerin İngilizce dersindeki akademik başarılarını anlamlı şekilde yordadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Dil öğrenme stratejileri, akademik başarı, İngilizce dersi.

ABSTRACT

The purpose of this study was to examine the correlation between high school students' language learning strategies with their academic success in English course. For this purpose, “correlations survey method” was adopted in this study in order to find answers to the research questions. According to Pearson's moments correlation analysis carried out in the study, it was found out that there was a significant positive correlation between students' language learning strategies and their academic success in English course. On the other hand, according to the results of the multiple regression analysis, it was concluded that high school students' language learning strategies predicted their academic success in English course significantly.

Key words: Language learning strategies, academic success, English course.

1. GİRİŞ

Eğitimin en önemli amaçlarının başında öğrenci başarısını artırmak gelmektedir (Güven, 2004). Öğrencilerin başarılarını artırmanın ve onların gelecek yaşantılarında gelişime açık bireyler olmalarını sağlamanın en etkili yollarından biri, onlara kendi öğrenme stratejilerinin öğretilmesi olarak görülmektedir. Öğrencilerin kazanacağı bu stratejiler, onların kendi öğrenmelerini yönlendirebilmelerine ve sonuçta da başarılarını artırmalarına olanak sağlayabilecektir (Açıkgöz, 2005). Öğrenenler tarafından kullanılabilen ve öğretmenler tarafından öğrencilere zihinsel işlemleri içeren öğrenme stratejileri desteği ile öğrenilenlerin niteliği yükseltilerek öğrenmede kolaylık ve kalıcılık sağlanabilir (Babadoğan, 1994). Öğrenciler, her öğrenme konusu ya da durumu için farklı öğrenme stratejilerini kullanabilmektedirler. Bu husus, öğrenme stratejilerinin

¹ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, gokhanbas51@gmail.com

çeşitlendirilebilir ve gerektiğinde değiştirilebilir nitelikte olduklarını göstermektedir. Değişik öğrenme stratejilerini kullanabilen ve yeni öğrenme stratejileri geliştirebilen öğrencilerin, kendi kendilerine ve etkili öğrenmeyi gerçekleştirebildikleri söylenebilir (Özer, 1998).

Öğrenenin öğretme-öğrenme sürecine etkin katılımı üzerine yapılan araştırmalar, öğretimin etkililiğinin belli ölçüde öğrenenin öğrenme sırasında kullandığı öğrenme stratejilerine bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrenme stratejileri, davranışçı kuramdan bilişsel kurama doğru bir yönelme sonucu ortaya çıkmış bulunmaktadır (Somuncuoğlu ve Yıldırım, 1998). Bilişsel öğrenme kuramları, öğrenen kişinin öğrenme sorumluluğunu üstlenmesi ve öğrenmeye etkin olarak katılması gereği üzerinde durmaktadır (Subaşı, 2000). Buna göre, bireylerin öğrenmeyi sağlamaları için izlemeleri gereken yollar öğrenme stratejisi kavramı ile açıklanmaktadır (Güven, 2004).

Weinstein'e (1988) göre öğrenme stratejileri, öğrencinin öğrenme sırasında kullandığı ve öğrencinin kodlama sürecini etkileme amacıyla olan davranışlar ve düşüncelerdir. Sünbül (1998), öğrenme stratejilerinin öğrencilerin bağımsız olarak kendi öğrenme görevlerini gerçekleştirebilmeleri sağlayan teknikler, ilkeler ve alışkanlıklar olduğunu belirtmektedir. Mayer'e (1988) göre öğrenme stratejileri, öğrenenin bilgiyi nasıl işleyeceğine etki eden amaçlı davranışlardır. Öğrenme stratejileri, bireyin kendi kendine öğrenmesini kolaylaştıran tekniklerin her birine verilen addır (Weinstein ve Mayer, 1986). Öğrenme stratejileri, bireyin öğrenme sırasında duyu organlarına gelen uyarıcıları kısa ve uzun süreli hafızaya transfer etmesini sağlayan tekniklerdir (Selçuk, 2005). Öğrenme stratejileri, belleğe yerleştirme ve geri getirme gibi bilişsel stratejileri yönlendirici, yürütücü biliş süreçlerini kapsayan ve öğrencinin öğrenmesini etkileyen, öğrenci tarafından kullanılan davranış ve düşünme süreçlerine işaret etmektedir (Arends, 1997). Shunk ve Zimmerman (2003) ise, öğrenme stratejilerinin bilgiyi seçme ve örgütleme, yeni bilgiyi zihindeki bilgiyle ilişkilendirme, öğrenme materyalini inceleme, materyalin anlamlılığını ve anlamlı öğrenme iklimini artırma gibi etkinlikleri içerdiğini savunmaktadırlar. Weinstein ve Mayer'e (1986) göre iyi bir öğretim; öğrenciye nasıl öğrenebileceğini, nasıl hatırlayabileceğini, kendi kendini nasıl güdüleyebileceğini ve kendi öğrenmesini etkili bir şekilde nasıl kontrol edip yönlendirebileceğini öğretmeyi kapsamaktadır. Bu anlamda Özer (2002), öğrenme stratejileri ile öğrenenin öğreneceği bilgileri etkili bir biçimde seçmesinin, edinmesinin, düzenlemesinin ve ön öğrenmeleriyle ilişkilendirmesinin amaçlandığını belirtmektedir. Açıköz'e (2005) göre, öğrenci öğrenme sırasında uygun öğrenme stratejilerini kullanmadığında öğrenme gerçekleşmemektedir. Strateji kullanmada önemli olan husus, uygun durumda uygun öğrenme stratejilerini seçip kullanmaktır (Senemoğlu, 2004). Öğrenme stratejileri, öğrenmeye yönelik genel bir strateji repertuarı sunmaktadır. Zira bunlar öğrencilerin öğrenimlerini yönetmek ve arzuladıkları amaçlara ulaşmak için attığı adımlardır (Zengin ve Seven, 2007). Öğrenme stratejileri arasında dil öğrenme stratejileri de önemli bir yer tutmaktadır. Dil öğrenme stratejileri genel bir öğrenme yolu olmaktan daha ziyade, yalnızca dil öğrenmede işe koşulan stratejiler olması bakımından genel öğrenme stratejilerinden ayrılmaktadır. Öğrenme stratejileri ile dil öğrenme stratejileri, her ne kadar birbirlerine benzeseler de esasında bilinçli kullanım durumuna göre birbirinden farklılaşmaktadır. Öğrenme stratejileri, bireyin farkında olmadan kullandığı becerileri, dil öğrenme stratejileri ise öğrenme sürecini daha verimli hale getirmek için öğrenen tarafından öğrenme durumuna özel olarak seçilen davranışları temsil etmektedir (Cesur ve Fer, 2011). Nitekim dil öğrenme stratejileri diğer derslerde olduğu gibi, bireylerin dil öğrenmelerinin etkililiği artırmak amacıyla işe koşulan stratejilerdendir ve doğrudan veya dolaylı bir şekilde dil öğrenme süreçlerinde kullanılmaktadır.

1.1. Dil Öğrenme Stratejileri

Dil öğrenme sürecindeki araştırmaların 1960'larda başladığı söylenebilir. Özellikle bilişsel psikolojideki gelişmeler dil öğrenme stratejileri üzerinde yapılan araştırmaların çoğunu etkilemiştir (Rubin, 1987). İletişimi ön plana çıkaran dil yaklaşımlarının benimsenmesiyle birlikte öğrenme süreci boyunca öğrenenin üstlendiği rolü vurgulayan araştırmaların sayısında bir artış olmuştur (Demirel, 2012). Bu araştırmalarda yüksek seviyede dil yeterliliği, becerisi ve motivasyonun yanında, öğrencilerin bireysel öğrenme teknikleriyle, diğer deyişle dil öğrenme stratejileri ile aktif ve yaratıcı katılımlarının da başarılı olmalarında önemli rol oynadığı gözlenmiştir (Cesur ve Fer, 2007). Bazı öğrencilerin diğerlerine nazaran neden daha başarılı öğrenmeler gerçekleştirdiğini belirlemeyi amaçlayan araştırmalar dikkatlerin dil öğrenme stratejilerine çevrilmesini sağlamıştır (Demirel, 2012).

Dil öğrenme stratejileri, öğrencilerin dil öğrenim sürecine katkıda bulunmalarını sağlayan belirli tekniklerdir. Bu teknikler öğrenciler tarafından dil derslerinde öğretilenleri anlamayı ve hafızada tutmayı kolaylaştırmak, öğrenmeyi daha eğlenceli, daha hızlı ve etkili bir hale getirmek için kullanılırlar (Bekleyen, 2005). Dil öğrenme stratejileri öğrenenin dil öğrenme sürecinde yaşanan problemlere yaklaşımını ortaya koyan göstergelerdir (Gömleksiz, 2013). Dil öğrenme stratejileri farklı araştırmacılar tarafından değişik biçimlerde tanımlanmıştır. Bunlardan Oxford (1990) dil öğrenme stratejilerini, öğrenmeyi etkili hale getirmek için öğrenenin kullanmış olduğu faaliyetler, davranışlar, adımlar ve teknikler olarak tanımlamaktadır. Cohen (2003), dil öğrenme stratejilerini öğrenen tarafından bilinçli bir biçimde seçilen öğrenme süreçleri olarak nitelendirmektedir. Cook (1996) ise dil öğrenme stratejilerini, öğrenenlerin ikinci dili öğrenirken veya onu kullanırken aldıkları ve öğrenmeyi etkileyen kararlar şeklinde tanımlamaktadır. Oxford'a (1990) göre dil öğrenme stratejilerinin bazı ortak özellikleri vardır. Dil öğrenme stratejilerinin hepsi hedef dilde bir problemin çözülmesi ve iletişimsel yeterliğin artırılması amacıyla kullanılır. Sadece bilişsel işlevleri değil, planlama, değerlendirme ve öğrencinin kendi öğrenmesini düzenlemesi gibi bilişüstü işlevleri de içerirler. Dolayısıyla dil öğrenme stratejileri, öğrenenlerin öğrenmeyi kolaylaştırmak amacıyla kullandıkları yöntem davranış ve düşünceler olarak tanımlanabilir. Bu stratejiler yeni öğrenilen yabancı dilin içselleştirilmesini, saklanmasını, geri getirilmesini ya da kullanılmasını kolaylaştırmaktadır (Hamamcı, 2012).

Dil öğrenme stratejileri ile ilgili olarak yapılan araştırmalar, etkili öğrenenlerin özelliklerini belirlemeye yönelik çalışmalar sonucunda ortaya çıkmıştır (Demirel, 2012). Bir diğer ifade ile dil öğrenme stratejileri üzerinde yapılan araştırmaların çoğunda, göz önünde bulundurulmuş en önemli husus yabancı dili iyi öğrenen insanların kullandıkları stratejileri belirlemektir (Tok, 2007). Dil öğrenme stratejileri, öğrencilerden elde edilen verilere göre veya öğrenmeye katkı sağladığı düşünülen bir dizi durum gözlemlenerek tanımlanmıştır. Bu çalışmalar, öğrencilerin dil öğrenirken öğrenme stratejilerini işe koştukları ve bu stratejilerin sınıflandırılabilirliğini ortaya koymuştur (Demirel, 2012). Dil öğrenme stratejileri, farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde tanımlandığı gibi farklı biçimlerde de sınıflandırılmıştır. İlgili alanyazın tarandığında, farklı yazarlarca ortaya konulmuş olan bazı dil öğrenme stratejileri sınıflandırmaları ile karşılaşılmaktadır (Rubin, 1981; O'Malley ve Chamot, 1990; Oxford, 1990; Wenden, 1991; Stern, 1992). Bunlardan Rubin (1981), dil öğrenme stratejilerini; *i.* öğrencilerin öğrendiği şeyi hatırlatmada kullandıkları teknikler, *ii.* yeni bilgiyi depolama ve *iii.* yeni bilgiye tekrar erişme şeklinde üçlü bir şekilde sınıflandırmaktadır. O'Malley ve Chamot (1990) ise dil öğrenme stratejilerini; *i.* bilişsel, *ii.* üstbilişsel ve *iii.* sosyo-duyuşsal stratejiler olmak üzere yine üçlü bir şekilde sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırmalar arasında en çok bilineni ve bu araştırmada da dikkate alınan Oxford'un (1990) ortaya koymuş olduğu dil öğrenme stratejileridir. Oxford'un (1990) dil öğrenme stratejileri sınıflaması iki temel boyut altında altı alt boyuttan meydana gelmektedir. Demirel'e (2012) göre Oxford, sınıflamasında daha çok dil edinimini etkin

kılabilmek için kullanılması gereken stratejileri belli bir aşamalılık ilkesine göre kategorilere ayırmıştır. Dil öğrenme stratejileri alanında en kapsamlı sınıflamayı yapan Oxford'a (1990) göre dil öğrenme stratejileri dolaylı ve dolaysız olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Oxford'un (1990) dil öğrenme stratejileri içerisinde yer alan dolaysız stratejiler grubunda *i.* bellek, *ii.* telafi ve *iii.* bilişsel stratejiler bulunmakta iken, dolaylı stratejiler grubunda ise *iv.* üstbilişsel, *v.* sosyal ve *vi.* duyuşsal stratejiler bulunmaktadır. Oxford'un (1990) ortaya koymuş olduğu dil öğrenme sınıflaması içerisinde yer alan "dolaysız (doğrudan) dil öğrenme stratejileri" doğrudan öğrenme ile ilgili olmayan ve hedeflerin düzenlenmesinde ve eğitim durumlarının düzenlenmesinde işe koşulan stratejilerdir (Demirel, 2012). Oxford'un (1990) sınıflamasında "dolaysız (doğrudan) dil öğrenme stratejileri" üçe ayrılmaktadır. Bunlar; *i.* bellek stratejileri, *ii.* telafi stratejileri ve *iii.* bilişsel stratejileri şeklindedir. Bu stratejilerden bellek stratejileri, bilginin uzun süreli belleğe gönderilmesini ve tekrar hatırlanmasını veya geri getirilmesini sağlamaktadır (Cesur ve Fer, 2007). Bilişsel stratejiler, genellikle belli bir öğrenme göreviyle sınırlıdır dilin dolaysız olarak kontrol edilmesini içerir. Bilişsel stratejiler gelen bilgiyi, öğrenmeyi geliştirecek şekilde kontrol ederek bu bilgiyi doğrudan işlemektedir (O'Malley ve Chamot, 1990). Bilişsel stratejiler, zihinsel şemaların ve modellerin oluşum ve yenilenmesi aşamalarında kullanılmakta ve öğrenilmesi hedeflenen dildeki mesajların alınmasına ve iletişimin gerçekleşmesine olanak sağlamaktadır (Demirel, 2012). "Dolaysız (doğrudan) dil öğrenme stratejileri" içerisinde yer alan son alt boyut olan telafi stratejileri ise, öğrencilerin gerek sözdizimsel yapılarıdaki gerekse kelime dağarcığındaki eksikliklerine rağmen dili anlama ve üretim için kullanabilmelerini sağlayan stratejiler olarak nitelendirilmektedir (Oflaz, 2008). Telafi stratejileri, dil ile ilgili bilgi ağında meydana gelen boşlukların doldurulması ve eksikliklerin tamamlanması amacıyla kullanılmaktadır (Demirel, 2012). Bir diğer ifade ile telafi stratejileri, dil kullanımında bilgi eksiği ortaya çıktığında bunu gidermek üzere kullanılır (Cesur ve Fer, 2007). Oxford'un (1990) sınıflamasında "dolaylı dil öğrenme stratejileri" de üçe ayrılmaktadır. Bunlar; *i.* üstbilişsel stratejiler, *ii.* duyuşsal stratejiler ve *iii.* sosyal stratejiler şeklindedirler. Bu stratejilerden üstbilişsel stratejiler, bilişsel süreçlerin yürütülmesine yardımcı olan, öğrenmenin planlanmasına ve öğrenenin kendi gelişimini izleyebilmesine ve değerlendirebilmesine yardımcı olan stratejilerdir (Demirel, 2012). Bu stratejiler öğrenme sürecinde öğrenme amaçlı ön hazırlıkları, öğrenme faaliyetlerinin kişisel denetimini ve çalışmalar sonunda yapılan özdeğerlendirmeleri kapsamaktadır (Oflaz, 2008). Duyuşsal stratejiler, öğrenenlerin öğrenme ile ilgili duygularını, motivasyonlarını ve tutumlarını kontrol etmelerine yardım eden stratejilerdir (Cesur ve Fer, 2007). Dil öğreniminde yaşanan heyecan, korku, stres gibi olumsuz etmenlerin dilsel gelişimi yavaşlatması ve engellemesi öğrencide kendine karşı güvensizliğe ve zayıflık duygusuna sebep olmaktadır. Duyuşsal stratejinin uygulanması ile duyguların ve duygusal zekânın en iyi şekilde yönetilmesi sağlanmaktadır (Oflaz, 2008). "Dolaylı dil öğrenme stratejileri" içerisinde yer alan son alt boyut olan sosyal stratejiler ise, sözlü iletişimde etkileşimi sağlamaya yardım eden stratejilerdir (Cesur ve Fer, 2007). Kişilerarası iletişimle sosyal açıdan beslenen birey olarak öğrenci, sınıf arkadaşları ve bu dili öğreten kişilerle kurduğu iletişimi sosyal olarak öğrenmeye zemin hazırlar (Oflaz, 2008). Sosyal stratejiler, öğreneni öğrenme sürecinde hedef dili kullananlarla iletişime yönlendirmektedir (Demirel, 2012).

Öğrenenler tarafından kullanılan dil öğrenme stratejilerinin öğrenenlerin akademik başarılarına nasıl yansıdığını ortaya koymanın, daha kalıcı izli bir yabancı dil öğrenme sürecini beraberinde getireceği düşünülmektedir. Dil öğrenme stratejilerinin öğrenenlerin akademik başarılarına nasıl yansıdığını tespit etmek, okullardaki yabancı dil öğretim programlarının, öğretme-öğrenme sürecinde kullanılan yabancı dil öğretim yöntem ve tekniklerinin ve araç-gereçlerinin, dolayısıyla ders kitaplarındaki etkinliklerin öğrenenlerin kullandıkları dil öğrenme

stratejileri doğrultusunda uygulanmasına katkı getirebileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, dil öğrenme stratejileri ile akademik başarı arasında ne gibi bir ilişkinin olduğunu ortaya koymak oldukça anlamlı gözükmektedir. Ayrıca, ülkemizde dil öğrenme stratejileri konusunda yapılan araştırmaların daha çok öğrenenlerin dil öğrenme stratejilerinin belirlenmesi şeklinde gerçekleştirildiği ve çoğunlukla üniversitede öğrenim görmekte olan öğrenciler üzerine yoğunlaştığı anlaşılmıştır (Alptekin, 2007; Aslan, 2009; Ay, 2006; Bekleyen, 2005; Demirel, 2012; Gömleksiz, 2013; Hamamcı, 2012; Karatay, 2006; Oflaz, 2008; Tok, 2007; Tüz, 1995; Yalçın, 2006). Ülkemizde dil öğrenme stratejileri üzerinde yapılan çok az sayıda araştırmada, dil öğrenme stratejileri ile bazı değişkenler arasındaki ilişki konu edinilmiştir (Gorevanova, 2000; Özseven, 1993; Yalçın, 2003). Dil öğrenme stratejileri ile bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi konu edinen bu araştırmalarda ise, doğrudan öğrenenlerin bir yabancı dil dersindeki genel akademik başarı düzeyleri değil, yalnızca belli bir dil becerisindeki (örn., konuşma, dil bilgisi, vb.) başarı düzeyleri dikkate alınmıştır. Yalnızca Cesur ve Fer (2011) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, doğrudan dil öğrenme stratejileri ile öğrenenlerin İngilizce dersindeki akademik başarıları konu edinilmiştir. Bu araştırmada diğer pek çok araştırmada olduğu gibi üniversite düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Görüldüğü üzere, ilgili alanyazın gözden geçirildiğinde lisede veya ilköğretim (ilkokul ve ortaokul) düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin kullandıkları veya tercih ettikleri dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu açıdan, dil öğrenme stratejileri ile akademik başarı arasındaki ilişkinin bir araştırma ile ortaya konulması oldukça anlamlı ve önemli görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulguların, yabancı dil (İngilizce) öğretim programlarının hazırlanmasında, öğretme-öğrenme sürecinin düzenlenmesinde, öğretim yöntem, teknik ve araç-gereçlerinin seçiminde ve ders kitaplarının hazırlanmasında ilgililere oldukça yararlı bilgiler sunacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Yapılan araştırmanın amacını, lise öğrencilerinin (9., 10., 11. ve 12. sınıflar) kullandıkları dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek oluşturmaktadır. Araştırmanın problem cümlesini ise, “Lise öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusu teşkil etmektedir. Araştırmanın problem cümlesine cevap bulmak amacıyla aşağıdaki alt-problemlere çalışmada cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Öğrencilerin dil öğrenme stratejileri, İngilizce dersindeki akademik başarılarını anlamlı bir biçimde yordamakta mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, liselerde öğrenim görmekte olan öğrencilerin dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle yapılan bu araştırma, “ilişkisel tarama modeli”nde (Karasar, 2005) bir araştırma olup betimsel bir çalışmadır. İlişkisel model, iki veya daha çok değişken arasında birlikte değişimin varlığını veya değişimin derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Cohen, Manion ve Morrison, 2000). Bu modeldeki korelasyon katsayısının yalnızca ilişkinin düzeyini gösterdiğini belirtmektedir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan 2004).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Niğde il merkezinde öğrenim görmekte olan tüm lise (9., 10., 11. ve 12. sınıflar) öğrencileri oluşturmakta iken, araştırmanın örneklemini ise Niğde il merkezinde bulunan 6 resmi lisede öğrenim görmekte olan toplam 289 öğrenci oluşturmuştur. Envanterin ulaştırılacağı okullar seçilirken okulların farklı semtlerden ve lise türlerinden (anadolu lisesi, anadolu öğretmen lisesi, fen lisesi, kız meslek lisesi, sağlık meslek lisesi, otelcilik ve turizm meslek lisesi) olmasına dikkat edilmiştir. Örneklemin seçiminde, amaçsal örnekleme çeşitlerinden maksimum çeşitlilik yöntemi benimsenmiş, bu bağlamda evrenin temsil yeteneği göz önünde bulundurularak okulların seçilmesinde üst, orta ve alt sosyo-ekonomik düzeye sahip okullarda öğrenim gören öğrenciler örnekleme seçilmeye çalışılmıştır (McMillan ve Schumacher, 2006). Bu tür örnekleme yönteminde, problemle ilgili farklı durumların örnekleme alınması nedeniyle evren değerleri hakkında önemli ipuçları vereceği söylenebilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2008). Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik nitelikleri incelendiğinde ise; öğrencilerin 133 öğrencinin (%46) kız, 156 öğrencinin ise (%54) erkek olduğu, bu öğrencilerden 81'inin (%28) 9. sınıfta, 73'ünün (%25) 10. sınıfta, 66'sının (%23) 11. sınıfta ve 69'unun (%24) ise 12. sınıfta öğrenim gördükleri anlaşılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Dil Öğrenme Stratejileri Envanteri” kullanılmış olup, bu ölçeğe ilişkin bilgiler aşağıda ele alınmıştır. Öğrencilerin İngilizce dersindeki akademik başarı puanlarını belirlemede ise 2012–2013 eğitim-öğretim yılı bahar dönemindeki karne notları elde edilerek araştırma kapsamında kullanılmıştır.

2.3.1. Dil Öğrenme Stratejileri Envanteri

Bu araştırmada, Oxford (1990) tarafından geliştirilen ve Cesur ve Fer (2007) tarafından Türkçe'ye çevrilerek uyarlanan “Dil Öğrenme Stratejileri Envanteri” (Strategy Inventory for Language Learning) kullanılmıştır. Uyarlanma sırasında, önce maddeler Türkçe'ye çevrilmiş, ardından envanterin hem Türkçe hem de İngilizce formları İstanbul'da bulunan toplam yedi üniversitede öğrenim görmekte olan hazırlık sınıfı öğrencilerine uygulanmıştır. Toplamda 50 maddeye ve altı boyuta (*i.* bellek, *ii.* telafi ve *iii.* bilişsel stratejiler bulunmakta iken, dolaylı stratejiler grubunda ise *iv.* üstbilişsel, *v.* sosyal ve *vi.* duyuşsal stratejiler) sahip olan envanter, beşli likert [hiçbir zaman doğru değil (1), nadiren doğru (2), bazen doğru (3), sık sık doğru (4), her zaman doğru (5)] tipinde düzenlenmiştir. Öğrencilerin alabilecekleri puanlar 50 ile 250 arasında değişmekte ve puanın yüksek olması o alt boyuttaki dil öğrenme stratejisinin yüksek olduğunu göstermektedir. Envanterin iç tutarlılık katsayısı .92 ve Türkçe ve İngilizce formları arasındaki korelasyon katsayısı ise .38 ile .91 arasında değişmiştir. Aynı zamanda, envanterde yer alan alt boyutların güvenilirlik katsayıları ise .61 ile .86 arasında hesaplanmıştır (Cesur ve Fer, 2007).

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin analizinde, lise öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı tekniği, yine bu öğrencilerinin dil öğrenme stratejilerinin İngilizce dersinden elde ettikleri akademik başarılarını yordama gücünü incelemek için ise tek yönlü çoklu regresyon analizi tekniği kullanılmıştır. Çalışmada, verilerin çözümlenmesinde SPSS 17.0 istatistik paket programından yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmannın bu bölümünde, liselerde öğrenim gören öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişkiye ve bu öğrencilerin dil öğrenme stratejilerinin İngilizce dersinden elde ettikleri akademik başarılarını yordama gücüne yer verilmiştir.

3.1. Birinci Alt-Probleme İlişkin Bulgular

Lise öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişkiyi inceleyebilmek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Tablo 1’de öğrencilerin dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişki verilmiştir.

Tablo 1. Dil Öğrenme Stratejileri ile Akademik Başarı İlişki Matrisi

Alt Boyutlar	1	2	3	4	5	6	7
Sosyal	-	.516**	.457**	.342**	.506**	.211**	.234**
Üstbilişsel		-	.610**	.543**	.588**	.299**	.285**
Duyuşsal			-	.557**	.540**	.280**	.288**
Bilişsel				-	.429**	.063	.241**
Telafi					-	.303**	.279**
Bellek						-	.460**
Başarı							-

** Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlı

Tablo 1’de verilen, lise öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişki incelendiğinde, öğrencilerin dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır. Ortaya çıkan bu sonuca göre, öğrencilerin dil öğrenme stratejilerinden; sosyal ($r=.234$), üstbilişsel ($r=.285$), duyuşsal ($r=.288$), bilişsel ($r=.241$) ve telafi ($r=.279$) dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarı arasında orta düzeyli pozitif yönde anlamlı ilişkinin, bellek dil öğrenme stratejisi ile İngilizce dersindeki akademik başarı arasında ise yüksek düzeyli pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin ($r=.460$) olduğu sonucuna varılmıştır.

3.2. İkinci Alt-Probleme İlişkin Bulgular

Liselerde öğrenim gören öğrencilerin dil öğrenme stratejilerinin İngilizce dersindeki akademik başarılarını yordama gücünü inceleyebilmek için tek yönlü çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Tablo 2’de öğrencilerin dil öğrenme stratejilerinin İngilizce dersindeki akademik başarılarını yordama gücü verilmiştir.

Tablo 2. Dil Öğrenme Stratejilerinin İngilizce Dersindeki Akademik Başarıyı Yordama Gücü

	B	Shx	β	t	p
(Sabit)	7.370	1.508		4.887	.000
Sosyal	5.638	.063	.056	.892	.373
Üstbilişsel	3.565	.022	.001	.016	.987
Duyuşsal	3.918	.075	.038	.524	.600
Bilişsel	.137	.057	.159	2.402	.017
Telafi	2.636	.052	.035	.505	.614

Bellek	.206	.027	.417	7.515	.000
Not: $R=.541$, $R^2=.264$, $F(6-282)=16.885$, $p=.000$					

Tablo 2’de verilen ve yordayıcı değişken olan dil öğrenme stratejilerinin İngilizce dersindeki akademik başarının anlamlı bir yordayıcısı olduğu ($R=.541$, $R^2=.264$, $p=.000$) anlaşılmıştır. Lise öğrencilerinin dil öğrenme stratejilerinin İngilizce dersindeki akademik başarının yaklaşık olarak %27’sini açıkladığı görülmüştür. Aynı zamanda, yordayıcı değişken olan dil öğrenme stratejilerinin yordanan değişken olan İngilizce dersindeki akademik başarıyı açıklamadaki önem sırası ise; bellek ($\beta=.417$) ve bilişsel ($\beta=.159$) dil öğrenme stratejileri şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin olarak t değerlerine bakıldığında, dil öğrenme stratejilerinin yalnızca bellek ve bilişsel dil öğrenme stratejileri alt boyutlarının öğrencilerin İngilizce dersindeki akademik başarılarını anlamlı bir şekilde açıklamada etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

4. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Amacı, liselerde öğrenim gören öğrencilerin dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelemek olan bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin dil öğrenme stratejileri ile akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır. Ortaya çıkan sonuca göre, öğrencilerin dil öğrenme stratejileri ile akademik başarıları arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Bu sonuca göre, dil öğrenme stratejilerinin İngilizce dersindeki akademik başarının yaklaşık olarak % 27’sini açıkladığı anlaşılmıştır. Buna göre, kabaca bir yorum yapmak gerekirse, dil öğrenme stratejileri olumlu düzeyde geliştikçe İngilizce dersindeki akademik başarı da o yönde gelişme göstermektedir denilebilir. Sonuçta bu bulgu, dil öğrenme stratejilerinin İngilizce dersindeki akademik başarıda önemli bir faktör olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. İlgili alanyazın gözden geçirildiğinde, bu araştırmadan elde edilen bulgulara benzer bulguların olduğu görülmüştür. Bu araştırmaların birinde Cesur ve Fer (2011), dil öğrenme stratejileri ile yabancı dilde okumayı anlama başarıları arasında anlamlı ilişkiler olduğu sonucuna varılmıştır. Cesur ve Fer (2011) gerçekleştirdikleri bu araştırmalarında, dil öğrenme stratejilerinden yabancı dilde okumayı anlama başarısını etkileyen en önemli yordayıcıların bilişsel stratejiler ile telafi stratejileri olduğunu tespit etmişlerdir. Benzer bir şekilde, Bremmer de (1999) yaptığı araştırmasında, dil öğrenme stratejileri ile yabancı dil yeterliği arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler saptamıştır. Benzer bir biçimde, Nisbet, Tindall ve Arrova (2005) yaptıkları çalışmalarında, dil öğrenme stratejileri ile İngilizce yeterlikleri arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuşlardır. El-Dip (2004) dil öğrenme stratejileri ile yabancı dil öğrenme düzeyi arasında anlamlı ilişkiler bulmuştur. Aslan (2009), yabancı dil öğrenme stratejileri ile öğrenenlerin akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır. Bruen (2001) araştırmasında, üniversite öğrencilerinin yabancı dil konuşma becerisindeki başarıları ile dil öğrenme stratejileri arasında ilişki olduğunu belirlemiştir. Bununla birlikte, Gorevanova (2000) ise gerçekleştirdiği araştırmasında, dil öğrenme stratejileri ile yabancı dil öğrenenlerin İngilizce kelime hazineleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu sonucuna varmıştır. Demirel de (2012) yaptığı çalışmada, öğrenenlerin dil öğrenme stratejilerini kullanım düzeyleri arttıkça akademik başarılarının da artış gösterdiğini tespit etmiştir. Yapılan bazı araştırmaların sonuçlarından elde edilen verilere göre de, dil öğrenme stratejilerinin kullanımı öğrenci başarısını etkileyen faktörler arasındadır (Chamot ve Kupper, 1989; O’Malley ve Chamot, 1990; Oxford, 1990; Chamot, 1992; Özseven, 1993; Cohen, 1998; Griffiths ve Parr, 2001; Griffiths, 2007; Ehrman, Leaver ve Oxford, 2003). Sonuçta, alanyazından elde edilen bu sonuçların araştırmadan elde edilen bulguları desteklediği söylenebilir. Diğer taraftan, Yalçın

(2003) tarafından gerçekleştirilen araştırmada ise, dilbilgisi öğrenme stratejilerinin kullanımı ile öğrenci başarısı arasında anlamlı düzeyde ilişki olmadığı belirlenmiştir. Nitekim Tüz (1995) yaptığı araştırmasında, “çok başarılı” ve “az başarılı” öğrenenlerin kullandıkları dil öğrenme stratejilerinin temelde benzer stratejiler olduğu, dil öğrenme stratejilerinin gruplara göre farklılaşmadığı ve dil öğrenme stratejileri ile dil yeterliliği arasında bir ilişki olmadığı sonucuna varmıştır. Bu açıdan, gerek Yalçın’ın (2003) gerekse de Tüz’ün (2003) gerçekleştirdikleri araştırmaların yapılan bu araştırmanın ilgili bulgusunu desteklemediği ifade edilebilir. Ancak, alanyazından elde edilen bulguların ortaya koymuş olduğu genel sonuç, dil öğrenme stratejileri ile akademik başarı arasında pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğudur.

Yabancı dil öğrenenlerin, dil öğrenme stratejilerini kullanma durumları üzerine yapılan araştırmalar dikkate alındığında, öğrenenlerin dil öğrenme stratejilerini, genel olarak “orta” düzeyde (Oxford, 1990; Chamot, 1992; Aydın, 2003; Riazi ve Rahimi, 2003; Altan, 2004; Bekleyen, 2005; Karatay, 2006; Yalçın, 2006; Alptekin, 2007; Oflaz, 2008; Cesur ve Fer, 2011; Demirel, 2012) kullandıkları görülmektedir. Başarılı bir şekilde yabancı dil öğrenenlerin daha yüksek düzeyli dil öğrenme stratejilerini öğrenme sürecinde işe koştukları dikkate alındığında (Green ve Oxford, 1995; Ehrman ve Oxford, 1995), ortaya çıkan bu tablonun bir eksiklik olarak görüldüğü söylenebilir. Yapılan bu araştırmada, öğrenenlerin İngilizce dersindeki akademik başarılarını en yüksek düzeyde yordayan dil öğrenme stratejilerinin “bilişsel” ve “bellek” dil öğrenme stratejileri olduğu görülmüş olmakla birlikte, diğer dil öğrenme stratejilerinin (sosyal, üstbilişsel, duyuşsal ve telafi) akademik başarıyı yordamada diğer ifade edilen iki strateji (bilişsel ve bellek dil öğrenme stratejileri) kadar etkili olmadıkları sonucuna varılmıştır. İlgili alanyazın gözden geçirildiğinde, bu araştırmadan elde edilen bulgulara benzer ve benzer olmayan sonuçlarla karşılaşılmıştır. Yapılan bu araştırmalar genel olarak değerlendirildiğinde, öne çıkan bir dil öğrenme stratejisinin olmadığı görülmekle birlikte, öğrenenlerin daha çok üstbilişsel, bilişsel ve telafi dil öğrenme stratejilerini kullandıkları veya tercih ettikleri anlaşılmıştır. Alanyazındaki bu araştırmaların genel olarak üniversitede öğrenim görmekte olan öğrenenler üzerine yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda, elde edilen sonuçların öğrenenlerin kişilik tipleri ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Nitekim Ay (2006) tarafından gerçekleştirilen bir araştırmada, dil öğrenme stratejileri ile kişilik tipleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda, dil öğrenme stratejilerinin öğrenenler tarafından tercih edilmesinde veya kullanılmasında kişilik tiplerinin doğrudan ya da doğrudan etkileri mutlaka dikkate alınmalıdır.

5. ÖNERİLER

Araştırma bulgularına göre, lise öğrencilerinin dil öğrenme stratejileri ile İngilizce dersindeki akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Elde edilen bu sonuca göre, öğretmenlerin sınıflarında öğrencilerine dil öğrenme stratejilerini gerek kuramsal gerekse de uygulamalı olarak öğretmesi önem arz etmektedir. Bu anlamda öğretmenlerin, öğrencilerine yalnızca dil öğrenme stratejilerinin ne işe yaradığını ve içeriklerinin ne olduğunu öğretmesinden daha ziyade, bu stratejilerin öğrenme sürecinde nasıl işe koşulabileceğini uygulamalı bir şekilde göstermeleri gerekmektedir. Öğrenenlerin, her birinin kendine özgü bir dil öğrenme stratejisi olabilir. Bu açıdan, öğretmenlerin sınıfta öğrencilerin kendi dil öğrenme stratejilerinin farkına varmalarını sağlaması ve öğrencilerinin bunları öğrenme sürecinde kullanmalarını teşvik etmesi oldukça önemlidir. Aynı zamanda, öğretmenlerin öğretme-öğrenme sürecin içerisinde farklı dil öğrenme stratejilerine de yer vermek suretiyle, öğrencilerinin diğer dil öğrenme stratejilerini de kullanmalarına olanak tanımaları yararlı olabilir. Bu bağlamda, öğretme-öğrenme sürecinde tek tip bir dil öğrenme stratejisinin kullanılmasına izin verilmemeli, olabildiğince öğrenme ortamında daha çok sayıda dil öğrenme stratejisini kullanmaya dönüt

etkinlikler düzenlenmelidir. Nitekim Oxford (1990), öğrenenlere dil öğrenme stratejileri tanıtıldıktan sonra öğrenenlerin başarıya ulaşabileceğini belirtmektedir. Yapılan araştırmalar, dil öğrenme stratejileri öğretimi alan ya da dil öğrenme stratejileri farkındalığı olan öğrenenlerin daha başarılı olduğunu göstermiştir (Brown, 2000; Yang, 2003). Ancak Ehrman, Leaver ve Oxford (2003), dil öğrenme stratejilerinin tek başına öğretilmesinin yeterli olmayacağını, bir metin içerisinde veya bir ders göreviyle beraber öğretilmesinin dil öğrenme stratejilerini daha anlamlı ve kalıcı kıldığını ifade etmektedir. Bu açıdan, öğrenenlere dil öğrenme stratejilerinin gerek kuramsal gerekse de uygulamaları boyutunun tanıtımı ve öğretimi oldukça önem taşımaktadır. Öğrenenlere dil öğrenme stratejilerinin gerek kuramsal gerekse de uygulamaları boyutunun öğretiminin ancak bu dil öğrenme stratejileri hakkında yeterli donanımına sahip öğretmenlerce yapılabileceği göz önünde bulundurulduğunda, öğretmenlerin bu stratejileri öğretmeleri noktasında gerek üniversitede hizmet-öncesi eğitimle, gerekse de meslek hayatında hizmet-içi eğitimle yetiştirilmeleri oldukça anlamlı görülmektedir. Son olarak, yapılan bu araştırma lise öğrencileri üzerinde göreceli olarak küçük bir örneklem grubu ile gerçekleştirilmiş olup, bu konuda yapılan araştırmaların ise daha çok üniversite düzeyinde öğrenim görmekte olan öğrenenler üzerinde yapıldığı anlaşılmıştır. Bu anlamda, dil öğrenme stratejilerinin akademik başarı üzerinde ne gibi bir katkıya sahip olduğunun tespitine yönelik lise öğrencileri üzerine daha fazla sayıda araştırmaya ihtiyaç olduğu söylenebilir. Aynı zamanda, dil öğrenme stratejilerinin bazı diğer faktörlerle de (denetim odağı, zekâ alanları, öğrenme stilleri, kişilik özellikleri, vb.) ilişkisinin araştırılması, dil öğrenme stratejilerinin daha net bir şekilde anlaşılmasında yardımcı olabilir.

6. KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K. Ü. (2005). *Etkili öğrenme ve öğretme* (6. baskı). İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Alptekin, C. (2007). Foreign language learning strategy choice: Naturalistic versus instructed language acquisition. *Journal of Theory and Practice in Education*, 3(1), 4-11.
- Altan, M. Z. (2004). Nationality and language learning strategies of ELT-major university students. *The Asian EFL Journal*, 6(2), 1-11.
- Arends R. I. (1997). *Classroom instruction and management*. New York: McGraw-Hill.
- Aslan, O. (2009). *The role of gender and language learning strategies in learning English*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ay, A. (2006). *The vocabulary learning strategies employed by ninth graders and relations with their personal characteristics*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aydın, T. (2003). *Language learning strategies used by Turkish high school students for learning English*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Babadoğan, C. (1994). *Öğrenme stilleri ve stratejileri arasındaki ilişki*. 28–30 Nisan. I. Ulusal eğitim bilimleri kongresi bildirileri, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Adana.

- Bekleyen, N. (2005). İngilizce öğretmen adaylarının dil öğrenme stratejileri kullanımı. *Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Dergisi*, 132, 49-66.
- Bremmer, S. (1999). Language learning strategies and language proficiency: Investigating the relationship in Hong Kong. *Canadian Modern Language Review*, 55(4), 490-514.
- Brown, H. D. (2000). *Principles of language learning and teaching* (3rd ed.). New York: Longman.
- Bruen, J. (2001). Strategies for success: Profiling the effective learner of German. *Foreign Language Annals*, 34(3), 216-225.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Cesur, M. O., & Fer, S. (2011). Dil öğrenme stratejileri, stilleri ve yabancı dilde okuma anlama başarısı arasındaki ilişkileri açıklayıcı bir model. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 83-93.
- Cesur, M. O., & Fer, S. (2007). Dil öğrenme stratejileri envanterinin geçerlik ve güvenirlik çalışması nedir? *Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 49-74.
- Chamot, A. U. (1992). *Learning strategy instruction in the foreign language classroom*. 20-24 April. Paper presented at the annual meeting of the American educational research association, San Francisco, CA.
- Chamot, A. U., & Kupper, L. (1989). Learning strategies in foreign language instruction. *Foreign Language Annals*, 22, 13-24.
- Cohen, A. D. (2003). The learner's side of foreign language learning: Where do styles, strategies, and tasks meet? *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 41(4), 279-292.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2000). *Research methods in education*. London: Routledge Falmer.
- Cohen, A. D. (1998). *Strategies in learning and using a second language*. Harlow: Longman.
- Cook, V. (1996). *Second language learning and language teaching* (2nd ed.). Bristol: Arnold.
- Demirel, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin kullandıkları dil öğrenme stratejileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 414-453.
- Ehrman, M. E., Leaver, B. L., & Oxford, R. L. (2003). A brief overview of individual differences in second language learning. *System*, 31, 391-415.

- Ehrman, M. E., & Oxford, R. L. (1995). Cognition plus: correlates of language learning success. *The Modern Language Journal*, 79, 67-89.
- El-Dip, M. A. (2004). Language learning strategies in Kuwait: Links to gender, language level, and culture in a hybrid context. *Foreign Language Annals*, 37(1), 85-95.
- Gorevanova, A. (2000). *The relationship between students' perceptual learning style preferences, language learning strategies and English language vocabulary size*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Green, J. M., & Oxford, R. L. (1995). A closer look at learning strategies, L2 proficiency and gender. *TESOL Quarterly*, 29(2), 261-297.
- Griffiths, C. (2007). Language learning strategies: Students' and teachers' perceptions. *ELT Journal*, 61(2), 91-99.
- Griffiths, C., & Parr, J. M. (2001). Language-learning strategies: Theory and perception. *ELT Journal*, 55(3), 247-254.
- Gömleksiz, M. N. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının İngilizce dil öğrenme stratejilerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Fırat üniversitesi örneği). *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 573-601.
- Güven, M. (2004). *Öğrenme stilleri ile öğrenme stratejileri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Hamamcı, Z. (2012). Üniversite hazırlık sınıfı öğrencilerinin dil öğrenme strateji tercihleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 314-323.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi* (15. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karatay, M. (2006). *Turkish adult language learners' preferences in language learning strategies*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Mayer, R. E. (1988). Learning strategies: An overview. Weinstein, C. E., Goetz, E. T., & Alexander, P. A. (Eds.), *Learning and study strategies: Issues in assessment, instruction, and evaluation*. New York: Academic Press.
- McMillan, J. H., & Schumacher, S. (2006). *Research in education: Evidence based inquiry*. Boston: Brown and Company.
- Nisbet, D., Tindall, E. V., & Arrova, A. A. (2005). Language learning strategies and English proficiency of Chinese university students. *Foreign Language Annals*, 38(1), 100-107.
- Oflaz, A. (2008). Almanca öğretmeni adaylarının dil öğreniminde kullandıkları öğrenme stratejileri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 278-300.

- O'Malley, J. M., & Chamot, A. U. (1990). *Learning strategies in second language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Oxford, R. L. (1990). *Language learning strategies: What every teacher should know*. Boston: Heinle and Heinle.
- Özer, B. (2002). İlköğretim ve ortaöğretim okullarının eğitim programlarında öğrenme stratejileri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1(1), 17-32.
- Özer, B. (1998). Öğrenmeyi öğretme. Hakan, A. (Ed.), *Eğitim bilimlerinde yenilikler*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özseven, S. (1993). *The relationship between language learning strategies and oral performance of Turkish EFL graduate science participants in preparatory programs*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Bilkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Riazi, A., & Rahimi, M. (2003). Iranian EFL learners' pattern of language learning strategy use. *The Journal of Asia TEFL*, 2(1), 103-129.
- Rubin, J. (1987). Learner strategies: Theoretical assumptions, research history and typology. Wenden, A., & Rubin J. (Eds.), *Learner strategies in language learning*. Hemel Hempsted: Prentice Hall.
- Rubin, J. (1981). Study of cognitive processes in second language learning. *Applied Linguistics*, 11, 117-13.
- Schunk, D. H., & Zimmerman, B. J. (2003). Self-regulation and learning. Reynolds, W. M., & Miller, G. J. (Eds), *Handbook of psychology (Vol. 17)*. New Jersey: John Wiley and Sons, Inc.
- Selçuk, Z. (2005). *Gelişim ve öğrenme* (12. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya* (10. baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Somuncuoğlu, Y. A., & Yıldırım, A. (1998). Öğrenme stratejileri: Teorik boyutları, araştırma bulguları ve uygulama için ortaya koyduğu sonuçlar. *Eğitim ve Bilim*, 22(110), 31-39.
- Stern, H. H. (1992). *Issues and options in language teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Subaşı, G. (2000). Etkili öğrenme: Öğrenme stratejileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 146, 1-4.
- Sünbül, A. M. (1998). *Öğrenme stratejilerinin öğrenci erişimi ve tutumlarına etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tok, H. (2007). Öğretmen adaylarının kullandıkları yabancı dil öğrenme stratejileri. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 191-197.

- Tüz, F. (1995). *The use of learning strategies by the “more successful” and “less successful” language learners*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Weinstein, C. (1988). Assessment and training of student learning strategies. Schmeck, R. R. (Ed.), *Learning and study strategies*. New York: Plenum Press.
- Weinstein, C. E., & Mayer, R. E. (1986). The teaching of learning strategies. Wittrock, M. C. (Ed.), *Handbook of research on teaching*. New York: Macmillan Company.
- Wenden, A. (1991). *Learner strategies in language learning*. Hemel Hempstead: Prentice Hall.
- Yalçın, M. (2006). *Differences in the perceptions on language learning strategies of English preparatory class students studying at Gazi university*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yalçın, E. (2003). *An analysis of the relationship between the use of grammar learning strategies and student achievement at English preparatory school at the university of Gaziantep*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Yang, N.-D. (2003). Integrating portfolios into learning strategy-based instruction for EFL college students. *International Review of Applied Linguistics in Language Teaching*, 41(4), 293-325.
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Zengin, B., & Seven, M. A. (2007). İkinci dil öğrenme stratejileri ve algılama farklılıkları. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 99-109.